YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (viides jaosto)
11 päivänä maaliskuuta 2004 *

Asiassa C-396/01,

Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehenään R. B. Wainwright, prosessiosoite Luxemburgissa,

kantajana,

vastaan

Irlanti, asiamiehenään D. J. O'Hagan, prosessiosoite Luxemburgissa,

vastaajana,

jossa kantaja vaatii yhteisöjen tuomioistuinta toteamaan, ettei Irlanti ole noudattanut vesien suojelemisesta maataloudesta peräisin olevien nitraattien aiheuttamalta pilaantumiselta 12 päivänä joulukuuta 1991 annetun neuvoston direktiivin 91/676/ETY (EYVL L 375, s. 1) mukaisia velvoitteitaan, koska se on jättänyt säädetyssä määräajassa

* Oikeudenkäyntikieli: englanti.

— määrittämättä täydellisesti vesiä direktiivin 3 artiklan 1 kohdan mukaisesti soveltamalla kyseisen direktiivin liitteessä I vahvistettuja kriteereitä ja ilmoittamatta ne komissiolle

— määrittämättä pilaantumisalttiita vyöhykkeitä direktiivin 3 artiklan 2 ja/tai 4 kohdan mukaisesti

— laatimatta toimintaohjelmia saman direktiivin 5 artiklan mukaisesti, ja

— suorittamatta asianmukaisesti ja täydellisesti vesien valvontaa ja uudelleen tarkastelua mainitun direktiivin 6 artiklan 1 kohdan a–c alakohdan mukaisesti,

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN (viides jaosto),

toimien kokoonpanossa: P. Jann, joka hoitaa viidennen jaoston puheenjohtajan tehtäviä, sekä tuomarit C. W. A. Timmermans ja S. von Bahr (esittelevä tuomari),

julkisasiamies: L. A. Geelhoed,
kirjaaja: R. Grass,

ottaen huomioon esittelevän tuomarin kertomuksen,

kuultuaan julkisasiamiehen 26.6.2003 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Euroopan yhteisöjen komissio on nostanut EY 226 artiklan nojalla kanteen, joka on saapunut yhteisöjen tuomioistuimeen 10.10.2001 ja jossa yhteisöjen tuomioistuinta vaaditaan toteamaan, ettei Irlanti ole noudattanut vesien suojelemisesta maataloudesta peräisin olevien nitraattien aiheuttamalta pilaantumiselta 12 päivänä joulukuuta 1991 annetun neuvoston direktiivin 91/676/ETY (EYVL L 375, s. 1; jäljempänä direktiivi) mukaisia velvoitteitaan, koska se on jättänyt säädetyssä määräajassa

— määrittämättä täydellisesti vesiä direktiivin 3 artiklan 1 kohdan mukaisesti soveltamalla kyseisen direktiivin liitteessä I vahvistettuja kriteereitä ja ilmoittamatta ne komissiolle

— määrittämättä pilaantumisalttiita vyöhykkeitä direktiivin 3 artiklan 2 ja/tai 4 kohdan mukaisesti

— laatimatta toimintaohjelmia saman direktiivin 5 artiklan mukaisesti, ja

— suorittamatta asianmukaisesti ja täydellisesti vesien valvontaa ja uudelleen tarkastelua mainitun direktiivin 6 artiklan 1 kohdan a–c alakohdan mukaisesti.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

2 Direktiivin tavoitteena on sen 1 artiklan mukaan maatalouslähteistä peräisin olevien nitraattien suoraan tai välillisesti aiheuttaman vesien pilaantumisen vähentäminen ja tällaisen pilaantumisen estäminen vastaisuudessa.

3 Direktiivin 2 artiklan j alakohdan mukaan "pilaantumisella" tarkoitetaan "sellaista maatalouslähteistä peräisin olevien typpiyhdisteiden päästämistä suoraan tai epäsuorasti vesiympäristöön, jonka seuraukset aiheuttavat vaaraa ihmisten terveydelle, haittaa eläville luonnonvaroille ja vesiekosysteemeille, vahinkoa virkistyskäytölle, tai haittaavat muita veden oikeutettuja käyttöjä".

4 Direktiivin 3 artiklassa säädetään seuraavaa:

"1. Jäsenvaltioiden on määriteltävä pilaantuneet vedet ja sellaiset vedet, jotka voivat pilaantua, jos 5 artiklassa säädettyjä toimenpiteitä ei toteuteta, liitteessä I vahvistettujen perusteiden mukaan.

2. Jäsenvaltioiden on kahden vuoden kuluessa tämän direktiivin tiedoksi antamisesta määriteltävä pilaantumisalttiiksi vyöhykkeiksi kaikki alueensa tunnetut maa-alueet, joilta vesi valuu 1 kohdan mukaisesti määriteltyihin vesiin, ja jotka aiheuttavat pilaantumista. Niiden on ilmoitettava tästä ensimmäisestä määrittelystä komissiolle kuuden kuukauden kuluessa.

3. Kun toisesta jäsenvaltiosta suoraan tai välillisesti virtaavien vesien pilaantuminen vaikuttaa jonkin jäsenvaltion 1 kohdan mukaisesti määrittelemiin vesiin, vaikutuksesta kärsivä jäsenvaltio voi ilmoittaa tapahtuneesta muille jäsenvaltioille ja komissiolle.

Asianomaisten jäsenvaltioiden on tarvittaessa yhdessä komission kanssa sovittava tarpeellisesta yhteistoiminnasta, jotta päästäisiin selville asianomaisista pilaantumisen lähteistä ja vaikutusten alaisten vesien suojelemista varten toteutettavista toimenpiteistä sen varmistamiseksi, että vedet ovat tämän direktiivin vaatimusten mukaiset.

4. Jäsenvaltioiden on tarkasteltava uudelleen ja tarvittaessa muutettava tai täydennettävä pilaantumisalttiiden vyöhykkeiden luetteloa silloin, kun se on aiheellista ja vähintään joka neljäs vuosi, jotta voidaan ottaa huomioon muutokset ja tekijät, joita ei voitu ennustaa edellisen määrittelyn aikana. Niiden on ilmoitettava komissiolle luetteloon tehdyistä muutoksista tai lisäyksistä kuuden kuukauden kuluessa.

5. Jäsenvaltiot vapautetaan velvoitteesta määritellä erityiset pilaantumisalttiit vyöhykkeet, jos ne laativat 5 artiklassa tarkoitetut toimintaohjelmat ja soveltavat niitä tämän direktiivin mukaisesti koko alueellaan."

5 Direktiivin 5 artiklan 1–4 kohdassa säädetään seuraavaa:

"1. Jäsenvaltioiden on 1 artiklassa määriteltyjen tavoitteiden saavuttamiseksi laadittava toimintaohjelmia määriteltyjä pilaantumisalttiita vyöhykkeitä varten kahden vuoden kuluessa 3 artiklan 2 kohdassa tarkoitetusta ensimmäisestä määrittelystä tai yhden vuoden kuluessa kustakin 3 artiklan 4 kohdassa tarkoitetusta myöhemmästä määrittelystä.

2. Toimintaohjelma voi koskea kaikkia jäsenvaltion alueella olevia pilaantumisalttiita vyöhykkeitä, tai jos jäsenvaltio pitää sitä aiheellisena, eri pilaantumisalttiita vyöhykkeitä tai vyöhykkeiden osia varten voidaan laatia eri ohjelmia.

3. Toimintaohjelmassa on otettava huomioon:

a) saatavilla olevat tieteelliset ja tekniset tiedot pääasiallisesti siitä, mitkä ovat maataloudesta ja muista lähteistä peräisin olevien typpimäärien osuudet,

b) ympäristöolosuhteet kyseisen jäsenvaltion asianomaisilla alueilla.

4. Toimintaohjelmat toteutetaan neljän vuoden kuluessa niiden laatimisesta, ja niissä on oltava seuraavat pakolliset toimenpiteet:

a) liitteessä III tarkoitetut toimenpiteet,

b) ne toimenpiteet, joista jäsenvaltiot ovat määränneet 4 artiklan mukaisesti laadituissa hyvän maatalouskäytännön ohjeissa, lukuun ottamatta niitä, jotka on korvattu liitteessä III tarkoitetuilla toimenpiteillä."

6 Direktiivin 6 artiklassa säädetään seuraavaa:

"1. Pilaantumisalttiiden vyöhykkeiden määrittelyä ja niistä laaditun luettelon tarkistamista varten jäsenvaltioiden on:

a) kahden vuoden kuluessa tämän direktiivin tiedoksi antamisesta valvottava makeiden vesien nitraattipitoisuutta vuoden ajan:

i) pintaveden näytteenottoasemilla, joista on säädetty [jäsenvaltioissa juomaveden valmistamiseen tarkoitetun pintaveden laatuvaatimuksista 16 päivänä kesäkuuta 1975 annetun neuvoston] direktiivin 75/440/ETY [EYVL L 194, s. 26] 5 artiklan 4 kohdassa, ja/tai muilla jäsenvaltioiden pintavesiä edustavilla näytteenottoasemilla vähintään joka kuukausi ja tulva-aikana jopa useammin,

ii) jäsenvaltioiden pohjavesiesiintymiä edustavilla näytteenottoasemilla säännöllisin väliajoin direktiivin 80/778/ETY säännökset huomioon ottaen,

b) toistettava a kohdassa esitetty valvontaohjelma vähintään joka neljäs vuosi, paitsi niillä näytteenottoasemilla, joilla kaikkien edellisten näytteiden nitraattipitoisuus on ollut alle 25 mg/l ja joilla ei ole esiintynyt mitään uutta tekijää, joka voisi lisätä nitraattipitoisuutta, jolloin valvontaohjelma täytyy toistaa vain joka kahdeksas vuosi,

c) tarkasteltava uudelleen makeiden pintavesiensä sekä rannikko- ja suistovesiensä rehevöitymistilanne joka neljäs vuosi.

2. Jäsenvaltioiden on käytettävä liitteessä IV määriteltyä vertailumittausmenetelmää."

7 Direktiivin liitteessä I, jonka otsikko on "Direktiivin 3 artiklan 1 kohdassa tarkoitetut vesien määrittelyperusteet", todetaan seuraavaa:

"A. Tämän direktiivin 3 artiklan 1 kohdassa tarkoitetut vedet määritellään muun muassa seuraavien perusteiden mukaan:

1) onko erityisesti juomaveden valmistukseen käytettyjen tai tarkoitettujen makeiden pintavesien nitraattipitoisuus suurempi tai onko vaara, että se on suurempi kuin direktiivissä 75/440/ETY säädetään, jos tämän direktiivin 5 artiklassa tarkoitettuja toimenpiteitä ei toteuteta,

2) sisältävätkö pohjavedet tai onko vaara, että ne sisältävät yli 50 mg/l nitraatteja, jos 5 artiklassa tarkoitettuja toimenpiteitä ei toteuteta,

3) ovatko luonnonjärvet tai muut makeat vesistöt, jokisuut, rannikkovedet ja merivedet rehevöityneitä tai onko vaara, että ne rehevöityisivät lyhyen ajan kuluessa, jos 5 artiklassa tarkoitettuja toimenpiteitä ei toteuteta?

B. Näitä perusteita soveltaessaan jäsenvaltioiden on otettava huomioon myös:

1) vesien ja maan fyysiset ja ympäristölliset ominaispiirteet,

2) nykyiset tiedot typpiyhdisteiden käyttäytymisestä ympäristössä (vesissä ja maassa),

3) nykyiset tiedot 5 artiklan mukaisesti toteutettujen toimenpiteiden vaikutuksesta."

8 Direktiivin 12 artiklan 1 kohdan mukaan jäsenvaltioiden oli saatettava direktiivin noudattamisen edellyttämät lait, asetukset ja hallinnolliset määräykset voimaan kahden vuoden kuluessa sen tiedoksi antamisesta. Kyseisen säännöksen alaviitteestä ilmenee, että direktiivi annettiin tiedoksi jäsenvaltioille 19.12.1991.

Oikeudenkäyntiä edeltävä menettely

9 Komissio lähetti 29.5.1995 Irlannille virallisen huomautuksen, koska Irlanti ei ollut ilmoittanut sille direktiivin noudattamisen edellyttämiä lakeja, asetuksia ja hallinnollisia määräyksiä.

10 Irlannin viranomaiset ilmoittivat 17.7.1995 päivätyllä kirjeellä komissiolle toimenpiteistä, jotka ne olivat toteuttaneet noudattaakseen direktiiviä. Mainitut viranomaiset totesivat kyseisessä kirjeessä olevansa tyytyväisiä siihen, että veden laatua koskevien tietojen valvonnan ja arvioinnin jälkeen yhtään direktiivin 3 artiklan 1 kohdan soveltamisalaan kuuluvaa vettä ei ollut tunnistettu ja että näin ollen 3 artiklan 2 kohdassa tarkoitettu pilaantumisalttiiden vyöhykkeiden määrittely ei ollut tarpeen. Kyseisten viranomaisten mukaan direktiivin 5 artiklaa ei ollut näin ollen sovellettava, koska pilaantumisalttiita vyöhykkeitä ei ollut määritelty.

11 Komissio lähetti 21.10.1996 ja 14.7.1999 Irlannille kaksi täydentävää virallista huomautusta.

12 Irlannin viranomaiset vastasivat 25.11.1999 päivätyllä kirjeellä, että asiantuntijaryhmä oli direktiivin 3 artiklan mukaisesti määritellyt eri kreivikuntien vedet, että määrittelytoimia jatkettiin ja että toimenpiteitä toteutettiin kyseisen artiklan 2 kohdan mukaisten määrittelyjen toteuttamista varten.

13 Komissio toteutti vuosina 1998–2000 Irlantia koskevan tutkimuksen, jonka otsikko oli "Nitraattidirektiivin mukaisesti määriteltyjen pilaantumisalttiiden vyöhykkeiden tarkastaminen" (jäljempänä tarkastuskertomus).

14 Ottaen huomioon tarkastuskertomuksen tulokset ja muut näkökohdat komissio lähetti 25.7.2000 Irlannille kolmannen täydentävän virallisen huomautuksen.

15 Koska kyseiseen viralliseen huomautukseen ei vastattu aineellisen kysymyksen osalta, komissio lähetti 9.2.2001 Irlannille perustellun lausunnon, jossa esitetyt vaatimukset ovat samat kuin kanteessa esitetyt vaatimukset ja jossa kyseistä jäsenvaltiota kehotettiin toteuttamaan perustellun lausunnon noudattamisen edellyttämät toimenpiteet kahden kuukauden kuluessa sen tiedoksi antamisesta.

16 Irlannin viranomaiset toimittivat 1.3.2001 direktiivin 10 artiklan säännösten mukaisesti komissiolle kertomuksen, joka koski ajanjaksoa 1996–1999.

17 Irlannin viranomaiset vastasivat kyseiseen perusteltuun lausuntoon 6.4.2001 päivätyllä kirjeellä, jossa ne viittasivat vuoden 2001 maaliskuussa julkaistuun Environmental Protection Agencyn (ympäristönsuojeluvirasto, jäljempänä EPA) laatimaan kertomukseen, jonka otsikko on "An Assessment of the Trophic Status of Estuaries and Bays in Ireland" (Arviointi jokisuiden ja lahtien rehevöitymisen tilasta Irlannissa). Kyseisessä kertomuksessa todettiin, että 13 vuorovesien vaikutusalueella olevaa vesialuetta, jotka oli nimenomaisesti määritelty, oli direktiivissä tarkoitetulla tavalla "rehevöityneitä" ja neljä muuta oli mahdollisesti rehevöityneitä. Viranomaiset totesivat, että kaikkia jokisuissa olevia vesiä, jotka olivat rehevöityneitä tai mahdollisesti rehevöityneitä, tutkittiin parhaillaan siinä tarkoituksessa, että ne mahdollisesti määriteltäisiin direktiivissä tarkoitetuiksi pilaantuneiksi vesiksi, ja että ne maa-alueet, joilta vesi valuu niille, määriteltäisiin nitraattien kannalta pilaantumisalttiiksi vyöhykkeiksi.

18 Irlannin viranomaiset ilmoittivat 30.7.2001 päivätyllä kirjeellä komissiolle neljä maataloutta koskevaa asetusta, jotka Cavanin, Westmeathin, Corkin ja Tipperaryn (North Riding) kreivikuntien toimivaltaiset viranomaiset olivat antaneet.

19 Koska komissio katsoi, että Irlannin viranomaisten toimittamista tiedoista huolimatta tilanne oli yhä epätyydyttävä, se päätti nostaa käsiteltävänä olevan kanteen.

Kanteen käsittely

Ensimmäinen väite, joka koskee direktiivin 3 artiklan 1 kohdan rikkomista

Direktiivin liitteessä I olevan A kohdan 1 alakohdan soveltamisalaan kuuluvat pintavedet

20 Ensimmäisen väitteen ensimmäisessä osassa komissio täsmentää, että direktiivin liitteessä I olevan A kohdan 1 alakohdassa viitataan kahteen pintavesien ryhmään, joita käytetään tai jotka on tarkoitettu juomaveden valmistukseen: yhtäältä sellaiset vedet, joiden nitraattipitoisuus on suurempi kuin 50 mg/l, ja toisaalta sellaiset vedet, joiden osalta on olemassa vaara, että nitraattipitoisuus on suurempi kuin 50 mg/l, jos direktiivin 5 artiklassa tarkoitettuja toimenpiteitä ei toteuteta.

21 Ensimmäisen ryhmän osalta komissio väittää, että Irlannin viranomaiset totesivat kirjeessään, joka oli päivätty 17.7.1995 ja joka lähetettiin komissiolle vastauksena 29.5.1995 lähetettyyn viralliseen huomautukseen, että 2 prosenttia kaikista näytteistä, joita virtaavista vesistä otettiin vuosina 1987–1990, sisälsi nitraattipitoisuuksia, jotka olivat suurempia kuin 50 mg/l. Irlanti ei kuitenkaan määritellyt yhtäkään näistä vesistä direktiivin 3 artiklan 1 kohdan mukaisesti. Komission mukaan vaikuttaa siltä, että kyseinen jäsenvaltio pyrkii perustelemaan sen, ettei kyseisiä vesiä ole määritelty, sillä, että nitraattipitoisuudet liittyivät täsmällisesti yksilöitävissä oleviin pilaantumisen lähteisiin.

22 Toiseen ryhmään kuuluvien vesien osalta komissio toteaa, että Irlannin viranomaisten vuonna 1994 tekemästä tutkimuksesta ilmenee, että tietyt pintavedet olisi määriteltävä direktiivin 3 artiklan 1 kohdan mukaisesti. Komissio viittaa myös näyttöön siitä, että useilla Irlannin alueilla, joilta vesi valuu vesistöihin, on havaittavissa taipumusta nitraattitasojen kasvuun. Komissio viittaa tältä osin EPA:n kertomukseen, joka koskee ajanjaksoa 1996–1999.

23 Komissio korostaa lisäksi, että direktiivin liitteessä I olevan A kohdan 1 alakohdassa lueteltujen kriteerien osalta vuoden 2000 maaliskuussa valmistuneessa tarkastuskertomuksessa lueteltiin useita virtaavia vesiä, jotka Irlannin olisi pitänyt määritellä direktiivin 3 artiklan 1 kohdan mukaisesti.

24 Irlanti myöntää puolustuksessaan, että direktiivi kattaa täsmällisesti yksilöitävissä olevat pilaantumisen lähteet. Irlanti väittää kuitenkin, että kun pilaantumisen lähteenä ovat vialliset lannansäilytykseen tarkoitetut laitteistot, pilaantumista voidaan torjua tehokkaasti. Irlannin mukaan asianomaiset vedet on määriteltävä ainoastaan siinä tapauksessa, ettei pilaantumista ole mahdollista torjua tällä tavoin.

25 Tältä osin on muistettava, että direktiivin 3 artiklan 1 kohdan ja direktiivin liitteessä I olevan A kohdan 1 ja 2 alakohdan mukaan jäsenvaltioiden on määriteltävä pilaantuneiksi vesiksi ja sellaisiksi vesiksi, jotka voivat pilaantua, paitsi ihmisten juomavedeksi tarkoitetut vedet, myös kaikki makeat pintavedet ja pohjavedet, jotka sisältävät tai ovat vaarassa sisältää yli 50 mg/l nitraatteja (asia C-69/99, komissio v. Yhdistynyt kuningaskunta, tuomio 7.12.2000, Kok. 2000, s. I-10979, 23 kohta).

26 Komission esittämistä yksityiskohtaisista seikoista, joita Irlanti ei ole kiistänyt, ilmenee, että Irlanti on jättänyt määrittelemättä direktiivin 3 artiklan 1 kohdassa tarkoitetut vedet direktiivin liitteessä I olevan A kohdan 1 alakohdan perusteiden mukaisesti.

27 Tästä seuraa, että ensimmäisen väitteen ensimmäinen osa on hyväksyttävä.

Direktiivin liitteessä I olevan A kohdan 2 alakohdan soveltamisalaan kuuluvat pohjavedet

28 Komissio toteaa ensimmäisen väitteensä toisessa osassa, että samalla tavalla kuin direktiivin liitteessä I olevan A kohdan 1 alakohdassa viitataan kahteen pintavesien ryhmään, direktiivin liitteessä I olevan A kohdan 2 alakohdassa tarkoitetaan kahta pohjavesien ryhmää: yhtäältä sellaiset vedet, joiden nitraattipitoisuus on suurempi kuin 50 mg/l, ja toisaalta sellaiset vedet, joiden osalta on olemassa vaara, että nitraattipitoisuus on suurempi kuin 50 mg/l, jos direktiivin 5 artiklassa tarkoitettuja toimenpiteitä ei toteuteta.

29 Ensimmäisen edellä mainitun ryhmän osalta komissio väittää, että juomavettä koskevat Irlannin viralliset kertomukset vuodesta 1991 saakka osoittavat, että tiettyjen pohjavesien nitraattipitoisuus on yli 50 mg/l. Komission mukaan vaikuttaa siltä, että kyseinen jäsenvaltio pyrkii perustelemaan sen, ettei kyseisiä vesiä ole määritelty, sillä, että nitraattipitoisuudet liittyivät täsmällisesti yksilöitävissä oleviin pilaantumisen lähteisiin, eivätkä laajalle levinneeseen maataloudesta peräisin olevaan pilaantumiseen.

30 Tämän tuomion 28 kohdassa mainitun toisen pohjavesien ryhmän osalta komissio täsmentää, että Irlannin viranomaisten viralliset kertomukset osoittavat, että Irlannissa on pohjavesiä, jotka olisi määriteltävä direktiivin 3 artiklan 1 kohdan mukaisesti. Komissio toteaa lisäksi, että tarkastuskertomuksessa on lueteltu erityisiä pohjavesiä, jotka olisi pitänyt määritellä samassa tarkoituksessa.

31 Komissio toteaa tältä osin, että Irlannin viranomaiset ovat kirjeessä, joka on päivätty 6.4.2001 ja joka lähetettiin komissiolle vastauksena perusteltuun lausuntoon, yksilöineet 13 pohjavesikerrostumaa, jotka olivat pilaantuneet direktiivin 3 artiklan 1 kohdassa tarkoitetulla tavalla, ilman, että sille olisi muodollisesti ilmoitettu kyseisten kerrostumien nimiä. Komissio väittää, että kyseiset 13 kerrostumaa, jotka ovat viiden kreivikunnan alueella, ovat maantieteellisesti rajallisempia kuin 11 kreivikuntaa kattavassa tarkastuskertomuksessa mainitut pohjavedet.

32 Irlanti väittää puolustuksessaan, että suurten vedenottopisteiden valvonnan tulokset tarjoavat paremman osoituksen pohjavesien todellisesta tilasta kuin pienemmistä vedenottopisteistä saadut tulokset. Irlanti toteaa, että se aikoo kuitenkin valvoa sitä, että pohjavesien tulevissa valvontamenetelmissä otetaan täysimääräisesti huomioon juomaveden pienet hankintalähteet ja pilaantuminen, joka on peräisin maatalouden täsmällisesti yksilöitävissä olevista lähteistä.

33 Tältä osin on muistettava, että kuten tämän tuomion 25 kohdasta ilmenee, direktiivin 3 artiklan 1 kohdan ja direktiivin liitteessä I olevan A kohdan 1 ja 2 alakohdan mukaan jäsenvaltioiden on määriteltävä kaikki makeat pintavedet ja pohjavedet, jotka sisältävät tai ovat vaarassa sisältää yli 50 mg/l nitraatteja.

34 Komission esittämistä yksityiskohtaisista seikoista, joita Irlanti ei ole kiistänyt, ilmenee, että Irlanti on jättänyt määrittelemättä direktiivin 3 artiklan 1 kohdassa tarkoitetut vedet direktiivin liitteessä I olevan A kohdan 2 alakohdan perusteiden mukaisesti.

35 Ensimmäisen väitteen toinen osa on näin ollen perusteltu.

Direktiivin liitteessä I olevan A kohdan 3 alakohdan soveltamisalaan kuuluvat luonnonjärvet tai muut makeat vesistöt, jokisuut, rannikkovedet ja merivedet, jotka ovat rehevöityneet tai jotka ovat vaarassa rehevöityä

Jokisuut, rannikkovedet ja merivedet

36 Komissio toteaa ensimmäisen väitteensä kolmannessa osassa, että se on tarkastuskertomuksessaan luetellut useita jokisuita, rannikkovesiä ja merivesiä, jotka olisi pitänyt määritellä direktiivin 3 artiklan 1 kohdan ja direktiivin liitteessä I olevan A kohdan 3 alakohdan mukaisesti.

37 Komission mukaan EPA:n kertomus sisältää näyttöä siitä, että suurin osa tarkastuskertomuksessa mainituista vyöhykkeistä on rehevöitynyt. Komissio toteaa, ettei Irlanti ole kuitenkaan muodollisesti määritellyt pilaantuneita jokisuita, rannikkovesiä ja merivesiä.

38 Irlanti väittää puolustuksessaan, että se ottaa huomioon EPA:n laatiman arviointikertomuksen jokisuiden ja lahtien rehevöitymisen tilasta. Irlanti myöntää, ettei se ole vielä muodollisesti määritellyt jokisuita, rannikkovesiä ja merivesiä, jotka kyseisessä kertomuksessa on määritelty direktiivissä tarkoitetuiksi pilaantuneiksi vesiksi ja pilaantumisalttiiksi vyöhykkeiksi, mutta ilmoittaa tekevänsä näin pian.

39 Tältä osin on riittävää todeta, että Irlanti myöntää, että se on jättänyt määrittelemättä direktiivin 3 artiklan 1 kohdan ja direktiivin liitteessä I olevan A kohdan 3 alakohdan mukaisesti sellaiset jokisuut, rannikkovedet ja merivedet, jotka ovat rehevöityneet tai ovat lähitulevaisuudessa vaarassa rehevöityä.

40 Tästä seuraa, että ensimmäisen väitteen kolmas osa on perusteltu niiltä osin kuin se koskee jokisuita, rannikkovesiä ja merivesiä.

Luonnonjärvet ja muut makeat vesistöt

41 Komissio väittää luonnonjärvien ja muiden makeiden vesistöjen osalta, että Irlannin viranomaisten virallisista kertomuksista ilmenee selvästi, että Irlannilla on kasvava ja laaja ongelma rehevöitymisen suhteen. Komissio täsmentää kuitenkin, että kyseiset viranomaiset ovat direktiivin 3 artiklan 1 kohdan ja direktiivin liitteessä I olevan A kohdan 3 alakohdan vaatimusten vastaisesti jättäneet määrittelemättä makeat vedet, jotka ovat rehevöityneet tai ovat vaarassa rehevöityä. Tämä heijastaa komission mukaan Irlannin viranomaisten käsitystä, jonka mukaan rehevöitymisen pääasiallinen syy on lannoitteen sisältämä fosfori, joten nitraattien osuus ei riitä oikeuttamaan direktiivin nojalla toteutettuja toimenpiteitä. Komissio toteaa olevansa asiasta eri mieltä. Komission mukaan mainitun liitteen kyseisestä säännöksestä ilmenee selvästi, että yhteisön lainsäätäjän tarkoituksena on, että kyseiset vedet määritellään mainitun 3 artiklan 1 kohdan mukaisesti.

42 Irlanti väittää puolustuksessaan, että sen käytettävissä olevien tieteellisten tietojen mukaan fosforipäästöt ovat Irlannin makeiden vesien rehevöitymisen pääasiallinen syy. Irlanti väittää, että EPA:n laatimissa kertomuksissa sisämaan pintavesien rehevöitymisen syyksi ilmoitetaan jokien ja järvien fosfaattimäärien lisääntyminen, vaikka nitraattitasot kohoavat useissa virtaavissa vesissä. Kyseinen jäsenvaltio toteaa lisäksi, että kyseisten kertomusten julkaisemisen jälkeen se on suosinut kokonaisvaltaista kansallista strategiaa, joka perustuu kaikkien vesien laadun valvontaan kaikilla alueilla, joilta vettä valuu jokiin, torjuakseen rehevöitymistä, joka johtuu jokien liiallisista fosforimääristä.

43 Tältä osin on todettava, että direktiivin 3 artiklan 1 kohdan ja direktiivin liitteessä I olevan A kohdan 3 alakohdan mukaan jäsenvaltioiden on määriteltävä kaikki luonnonjärvet ja muut makeat vesistöt, jotka ovat rehevöityneet tai ovat lähitulevaisuudessa vaarassa rehevöityä, jos mainitun direktiivin 5 artiklassa säädettyjä toimenpiteitä ei toteuteta.

44 Irlanti ei kiistä sitä, että se on direktiivin vaatimusten vastaisesti jättänyt määrittelemättä sellaisia makeita vesistöjä, jotka kärsivät rehevöitymisestä.

45 Tästä seuraa, että ensimmäisen väitteen kolmas osa on perusteltu niiltä osin kuin se koskee luonnonjärviä ja muita makeita vesistöjä.

46 Näin ollen on todettava, että ensimmäinen väite, joka koskee vesien määrittelemistä direktiivin 3 artiklan 1 kohdan ja direktiivin liitteessä I olevan A kohdan mukaisesti, on kokonaisuudessaan perusteltu.

Toinen väite, joka koskee direktiivin 3 artiklan 2 ja/tai 4 kohdan rikkomista

47 Komission mukaan Irlanti on direktiivin 3 artiklan 2 ja/tai 4 kohdan vastaisesti jättänyt määrittelemättä myös pilaantumisalttiit vyöhykkeet. Komissio väittää, että niiltä osin kuin on osoitettu, että Irlannissa on vesiä, jotka ovat direktiivissä tarkoitetulla tavalla pilaantuneet tai vaarassa pilaantua, kyseinen jäsenvaltio on jättänyt noudattamatta direktiivin mukaisia velvoitteitaan.

48 Tältä osin on riittävää todeta, että Irlanti myöntää, että se on direktiivin 3 artiklan 2 ja/tai 4 kohdan vaatimusten vastaisesti jättänyt määrittelemättä pilaantumisalttiit vyöhykkeet tätä varten asetetussa määräajassa.

49 Tästä seuraa, että toinen väite on perusteltu.

Kolmas väite, joka koskee direktiivin 5 artiklan rikkomista

50 Komissio väittää, että Irlanti on direktiivin 5 artiklan vaatimusten vastaisesti jättänyt laatimatta toimintaohjelmat, jotka koskevat määriteltyjä pilaantumisalttiita vyöhykkeitä ja joiden tarkoituksena on ehkäistä ja vähentää maataloudesta peräisin olevien nitraattien suoraan tai välillisesti aiheuttamaa vesien pilaantumista.

51 Irlanti väittää, että se on toteuttanut sekä paikallisen että kansallisen tason toimenpiteitä ehkäistäkseen ja vähentääkseen maataloudesta peräisin olevien nitraattien suoraan tai välillisesti aiheuttamaa vesien pilaantumista. Kansallisella

tasolla toteutettuja toimenpiteitä on Irlannin mukaan pidettävä direktiivin 5 artiklassa tarkoitetun toimintaohjelman muodostavina tekijöinä. Irlanti korostaa, että direktiivin 3 artiklan 5 kohdan mukaan jäsenvaltiot eivät ole direktiivin 3 artiklan 2 ja/tai 4 kohdan nojalla velvollisia määrittelemään erityisiä pilaantumisalttiita vyöhykkeitä silloin, kun ne laativat mainitun 5 artiklan mukaiset toimintaohjelmat ja soveltavat niitä koko alueellaan. Irlannin mukaan direktiivin 3 artiklan 1 kohdassa tarkoitettu vesien määritteleminen ei enää ole tarpeen silloin, kun kyseiset toimintaohjelmat on laadittu ja niitä sovelletaan tietyn jäsenvaltion koko alueella.

52 Kansallisten toimintaohjelmien osalta Irlanti toteaa, että kaikkien maanviljelijöiden, jotka haluavat saada suoraa tukea, eli maatalousyrittäjien enemmistön, on toteuttava hyvän maatalouskäytännön ohjeita koskevassa tiedotuslehtisessä mainitut toimenpiteet. Irlanti väittää lisäksi, että Rural Environmental Protection Scheme (ympäristönsuojelua maatalouden alalla koskeva suunnitelma) on osa niitä toimenpiteitä, joita on toteutettu veden laadun parantamiseksi ja sen laadun säilyttämiseksi tyydyttävänä niillä vyöhykkeillä, joilla maatalous on vähemmän intensiivistä. Irlanti toteaa lisäksi, että paikallisviranomaisilla on valta velvoittaa maanviljelijät laatimaan lannoitteiden käyttösuunnitelmia ja suorittaa tutkimuksia tiloilla pilaantumisen lähteiden paikallistamiseksi.

53 Irlanti väittää lisäksi, että on olemassa myös paikallisia toimintaohjelmia. Irlanti viittaa tältä osin neljään asetukseen, jotka Cavanin, Westmeathin, Corkin ja Tipperaryn (North Riding) kreivikuntien toimivaltaiset viranomaiset ovat antaneet. Irlanti toteaa myös, että muutkin kreivikunnat ovat antaneet vastaavanlaisia asetuksia tai ovat aikeissa tehdä niin lähitulevaisuudessa.

54 Irlanti myöntää kuitenkin, että kaikkia mainittuja toimenpiteitä ei ollut toteutettu vielä silloin, kun komissio lähetti perustellun lausunnon, ja että kyseisillä toimenpiteillä ei varmisteta kaikkien direktiivin 5 artiklan mukaisten vaatimusten täyttämistä.

55 Komissio riitauttaa Irlannin toteamuksen, jonka mukaan Irlanti olisi jo täyttänyt suurimman osan direktiivin 5 artiklassa asetetuista vaatimuksista.

56 Tältä osin on todettava, että jäsenvaltioiden on direktiivin 5 artiklan mukaan laadittava toimintaohjelmia, joiden tarkoituksena on ehkäistä ja vähentää maataloudesta peräisin olevien nitraattien suoraan tai välillisesti aiheuttamaa vesien pilaantumista direktiivin 3 artiklan 2 ja 4 kohdan mukaisesti määritellyillä pilaantumisalttiilla vyöhykkeillä.

57 Jäsenvaltio voi laatia toimintaohjelman, joka koskee kaikkia jäsenvaltion alueella olevia pilaantumisalttiita vyöhykkeitä, tai eri toimintaohjelmia eri pilaantumisalttiita vyöhykkeitä tai vyöhykkeiden osia varten.

58 Toimintaohjelmat pannaan täytäntöön neljän vuoden kuluessa niiden laatimisesta, ja niiden on sisällettävä muun muassa direktiivin liitteessä III tarkoitetut pakolliset toimenpiteet. Toimenpiteiden on sisällettävä sääntöjä, jotka on täsmennetty yksityiskohtaisesti kyseisessä liitteessä ja jotka koskevat kausia, joina tietynlaisten lannoitteiden levittäminen maahan on kielletty, lietelantasäiliöiden tilavuutta sekä lannoitteiden maahan levittämisen rajoittamista ottaen huomioon asianomaisen pilaantumisalttiin vyöhykkeen ominaisuudet, sen varmistamiseksi, ettei kunakin vuonna maahan levitetyn lannan määrä ylitä tiettyä hehtaarikohtaista määrää.

59 On ilmeistä, että toimenpiteet, joihin Irlannin hallitus on vedonnut, eivät kattavasti täytä direktiivin 5 artiklan vaatimuksia.

60 Tällaista toimenpiteiden joukkoa, jonka merkitys ja sovellettavuus vaihtelee asianomaisesta alueesta riippuen ja joka ei ole organisoitu ja johdonmukainen järjestelmä tietyn erityisen tavoitteen saavuttamiseksi, ei voida pitää direktiivin 5 artiklassa tarkoitettuna "toimintaohjelmana".

61 Toimenpiteet, joihin Irlannin hallitus on vedonnut, eivät myöskään erikseen tarkasteltuina vaikuta sellaisilta, että ne muodostaisivat kyseessä olevia toimintaohjelmia.

62 Ensinnäkin sellaisten toimivaltuuksien osalta, joita paikallisviranomaisille on annettu ja jotka koskevat tutkimusten suorittamista tiloilla pilaantumisen lähteiden paikallistamiseksi ja maanviljelijöiden velvoittamista laatimaan lannoitteiden käyttösuunnitelmia, on riittävää todeta, ettei tällaisia tutkimuksia jo määritelmällisestikään voida pitää direktiivin 5 artiklassa tarkoitettuina toimintaohjelmina.

63 Hyvän maatalouskäytännön ohjeita koskevan tiedotuslehtisen ja Rural Environment Protection Schemen osalta on myös riittävää todeta, että komissio on todennut Irlannin sitä riitauttamatta, että kyse ei ole direktiivin 5 artiklassa vaaditulla tavalla pakollisista toimenpiteistä.

64 Neljän irlantilaisen kreivikunnan antamien asetusten osalta on lopuksi todettava, että vaikka kyseiset asetukset sisältävät tiettyjä direktiivin liitteessä III lueteltuja toimenpiteitä, ne eivät kuitenkaan ilmeisesti täytä kaikkia direktiivin 5 artiklassa säädettyjä edellytyksiä, jotta niitä voitaisiin pitää kyseisessä säännöksessä tarkoitettuina toimintaohjelmina. Oikeudenkäyntiasiakirjoista ilmenee, että Cavanin, Westmeathin ja Tipperaryn kreivikuntien asetuksia ei sovelleta kaikkiin tietyn vyöhykkeen maanviljelijöihin. Joka tapauksessa on kiistatonta, etteivät kyseiset asetukset koske kaikkia sellaisia vyöhykkeitä, jotka olisi direktiivin 3 artiklan mukaisesti pitänyt määritellä pilaantumisalttiiksi vyöhykkeiksi.

65 Tässä tilanteessa on todettava, että kolmas väite, joka koskee direktiivin 5 artiklan rikkomista, on perusteltu.

Neljäs väite, joka koskee direktiivin 6 artiklan 1 kohdan a–c alakohdan rikkomista

66 Komissio väittää, että pilaantumisalttiiden vyöhykkeiden määrittelemistä ja niiden tarkistamista varten direktiivin 6 artiklassa asetetaan jäsenvaltioille velvollisuus valvoa nitraattipitoisuuksia ja tarkastella uudelleen täsmällistä aikataulua noudattaen makeiden pintavesien, rannikkovesien ja jokisuiden rehevöitymisen tilaa.

67 Direktiivin 6 artiklan 1 kohdan a alakohdassa säädetyn alkuperäisen valvonnan osalta komissio toteaa, että lainsäädännössä, johon Irlanti on vedonnut, eli vuoden 1977 Local Government (Water Pollution) Actin (vesien pilaantumisesta annettu paikallishallinnon laki) 22 §:ssä, ei aseteta Irlannin ympäristöministerille minkäänlaista velvollisuutta noudattaa direktiivissä ilmoitettuja määräaikoja ja vertailumittausmenetelmiä. Komissio toteaa, että erityisesti ne ohjeet, joita kyseinen ministeri on antanut paikallisviranomaisille ja joiden mukaan täsmällisesti yksilöitävissä olevista maatalouslähteistä peräisin oleva pilaantuminen ei kuulu kyseisen valvonnan alaan ja juomaveden hankintalähteiden on katsottava olevan valvonnan kannalta vähämerkityksisiä, ovat direktiivin vastaisia.

68 Koska komissio ei ole saanut tietoa direktiivin 6 artiklan 1 kohdan b ja c alakohdan täytäntöönpanosta, se väittää, että Irlanti on jättänyt noudattamatta kyseisten säännösten mukaisia velvoitteitaan. Komissio toteaa lisäksi, että niiltä osin kuin Irlannin alkuperäinen valvontaohjelma oli puutteellinen, kyseisen ohjelman toteuttaminen uudelleen ei myöskään ole riittävää.

69 Tältä osin on riittävää todeta, että Irlanti myöntää, ettei se ole direktiivin 6 artiklassa säädetyissä määräajoissa täyttänyt kyseisen säännöksen mukaisia velvoitteitaan.

70 Tästä seuraa, että komission neljäs ja viimeinen väite on perusteltu.

71 Edellä esitetyn perusteella on todettava, ettei Irlanti ole noudattanut direktiivin mukaisia velvoitteitaan, koska se on jättänyt direktiivissä säädetyssä määräajassa

— määrittämättä täydellisesti vesiä direktiivin 3 artiklan 1 kohdan mukaisesti soveltamalla kyseisen direktiivin liitteessä I vahvistettuja kriteereitä ja ilmoittamatta ne komissiolle

— määrittämättä pilaantumisalttiita vyöhykkeitä direktiivin 3 artiklan 2 ja/tai 4 kohdan mukaisesti

— laatimatta toimintaohjelmia saman direktiivin 5 artiklan mukaisesti, ja

— suorittamatta asianmukaisesti ja täydellisesti vesien valvontaa ja uudelleen tarkastelua mainitun direktiivin 6 artiklan 1 kohdan a–c alakohdan mukaisesti.

Oikeudenkäyntikulut

72 Yhteisöjen tuomioistuimen työjärjestyksen 69 artiklan 2 kohdan mukaan asianosainen, joka häviää asian, velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut, jos vastapuoli on sitä vaatinut. Koska komissio on vaatinut, että Irlanti on velvoitettava korvaamaan oikeudenkäyntikulut, ja koska tämä on hävinnyt asian, se on velvoitettava korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

Näillä perusteilla

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN (viides jaosto)

on antanut seuraavan tuomiolauselman:

1) **Irlanti ei ole noudattanut vesien suojelemisesta maataloudesta peräisin olevien nitraattien aiheuttamalta pilaantumiselta 12 päivänä joulukuuta 1991 annetun neuvoston direktiivin 91/676/ETY mukaisia velvoitteitaan, koska se on jättänyt säädetyssä määräajassa**

— **määrittämättä täydellisesti vesiä direktiivin 3 artiklan 1 kohdan mukaisesti soveltamalla kyseisen direktiivin liitteessä I vahvistettuja kriteereitä ja ilmoittamatta ne komissiolle**

— **määrittämättä pilaantumisalttiita vyöhykkeitä direktiivin 3 artiklan 2 ja/tai 4 kohdan mukaisesti**

— **laatimatta toimintaohjelmia saman direktiivin 5 artiklan mukaisesti, ja**

— **suorittamatta asianmukaisesti ja täydellisesti vesien valvontaa ja uudelleen tarkastelua mainitun direktiivin 6 artiklan 1 kohdan a–c alakohdan mukaisesti.**

2) **Irlanti velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.**

Jann Timmermans von Bahr

Julistettiin Luxemburgissa 11 päivänä maaliskuuta 2004.

R. Grass V. Skouris

kirjaaja presidentti